

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET
EINDVERSLAG

(Ingezonden bij brief van 22 september 1972)

Nr. 11

De ondergetekende heeft dankbaar kennis genomen van de erkentelijkheid, de waardering, de belangstelling en het genoegen welke de memorie van antwoord en de nota van wijzigingen hebben opgewekt bij zeer vele, vele andere, verscheidene en enige leden. De vragen en opmerkingen van deze leden vinden in het hierna volgende hun beantwoording.

Voorts is van deze gelegenheid gebruik gemaakt om de tekst van het wetsontwerp beter te doen aansluiten bij die van het ontwerp van Wet houdende vrijstelling van een beperkt bedrag aan inkomen uit vermogen (zitting 1971-1972 - 11 819). Een nota van wijziging is daartoe bijgevoegd.

Algemeen

Voor fiscale begeleiding van de vorming van privévermogen met behulp van de techniek van de oudedagsreserve bestaat geen aanleiding. In deze zin moet de desbetreffende opmerking op blz. 3, linkerkolom, van de memorie van antwoord worden verstaan waarnaar vele andere leden vroegen.

De eis dat het vermogen van de onderneming moet zijn toegenomen ten opzichte van het peilvermogen en de eis dat de winst, naar rato waarvan aan de oudedagsreserve wordt gedoteerd, moet zijn behaald met een feitelijk gedreven onderneming, liggen beide in de lijn van de grondgedachte van het wetsontwerp. Het voorstel deze beperkingen niettemin te laten vallen is dan ook uitsluitend ingegeven door het streven de regeling zo min mogelijk ingewikkeld te maken zonder haar te denatureren. De ondergetekende heeft uit het betoog van vele andere leden niet kunnen afleiden waarom hij hierin te ver zou zijn gegaan. Met name het voorschrift dat de oudedagsreserve niet hoger kan zijn dan het ondernemingsvermogen houdt in dat nooit meer van de winst kan worden gereserveerd dan aan ondernemingsvermogen wordt gefinancierd. Overigens bestaat ook bij handhaving van de peilvermogenconstructie de mogelijkheid van dotaties aan de oudedagsreserve over jaren waarin het ondernemingsvermogen is gedaald.

Van faciliteiten is geen sprake zoals vele andere leden suggereren, slechts opheffing van fiscale achterstelling is doel van het wetsontwerp. Hun stelling dat door het wetsontwerp de gelijkheid wordt „gehinderd”, is reeds in de memorie van antwoord uitvoerig weerlegd. Ook aan hetgeen daarin is gezegd over de besparing van de zelfstandigen heeft de ondergetekende niets toe te voegen. Hij wil slechts opmerken dat de wijze waarop deze leden melding maakten van de opvatting dat invoering van de oudedagsreserve schreeuwend onrecht zou zijn de indruk wekte dat dit een stelling van wetenschappelijke aard zou zijn; de ondergetekende heeft slechts die indruk willen wegnemen. De vraag wie er in dit verband is uitgeden, laat hij overigens gaarne aan de objectieve wetenschappelijke beschouwer over. Zijn opmerking over de spaarzin van zelfstandigen was niet als wetenschappelijke stelling bedoeld.

De reactie van deze leden op het oordeel van de Staatssecretaris van Economische Zaken over een „nationaal pensioenfonds” heeft hij ter kennis van zijn ambtgenoot gebracht.

Vele andere leden trekken uit de memorie van antwoord de conclusie dat de ondergetekende de oudedagsreserve als een noodvoorziening beschouwt. Die conclusie is juist als met noodvoorziening wordt bedoeld een voorziening in de financiële nood van vele zelfstandigen voor zover deze is toe te schrijven aan het ontbreken van een fiscale begeleiding van de vorm van oudedagsvoorziening welke zij noodgedwongen hebben moeten kiezen. Indien echter wordt bedoeld dat de ondergetekende er bij voorbaat van uit zou gaan dat de voorgestelde regeling slechts korte tijd zal werken, moet hij opmerken dat hij in de memorie van antwoord geen aanknopingspunten voor die veronderstelling heeft neergelegd. Aan de motivering van zijn besluit geen onderzoek in te stellen naar vergelijkbare regelingen in andere E.G.-landen liggen geen andere overwegingen ten grondslag dan hij heeft vermeld. Hij kan daaraan nog toevoegen dat ook de commissie-Van Soest haar voorstellen niet als tijdelijke oplossingen heeft gezien, maar dat zij niettemin een onderzoek als waarnaar vele andere leden vroegen de moeite niet waard achtte (zitting 1970-1971 - 11 259, blz. 4, linkerkolom).

De positie van de vrije beroepen en van de zelfstandigen met een gering bedrijfsvermogen

De vraag van enige leden of het wel in overeenstemming is met het streven om de ongelijkheid welke bestaat op het gebied van de oudedagsvoorziening tussen loontrekkenden en zelfstandigen op te heffen, dat voor zelfstandigen met geen of een gering ondernemingsvermogen feitelijk een uitzondering wordt gemaakt, is voor de ondergetekende aanleiding het volgende op te merken. Hij veronderstelt dat deze leden ten onrechte in de oudedagsreserve meer zien dan de fiscale begeleiding van een door de ondernemer opgebouwde oudedagsvoorziening.

Zelfstandigen die vanwege de financieringsbehoefte van hun onderneming niet de middelen aan hun onderneming kunnen onttrekken voor een oudedagsvoorziening, kunnen de facto geen gebruik maken van de reeds bestaande mogelijkheid van de lijfrentepremie-af trek; voor hen is de regeling van de oudedagsreserve bedoeld, om materieel gelijkheid met loontrekkenden te verkrijgen. Degenen die deze financieringsbehoefte niet hebben, zijn niet achtergesteld bij loontrekkenden; zij kunnen immers van de lijfrentepremie-af trek gebruik maken.

Overigens merkt de ondergetekende nogmaals op dat naar zijn oordeel ook de categorie van zelfstandigen waar deze leden op doelden in staat wordt gesteld een redelijke oudedagsvoorziening op te bouwen door de maatregelen welke voor deze categorie op het gebied van de oudedagsvoorziening gelden: de lijfrentepremie-af trek, de stamrechtvrijstelling, (eventuele) aanspraken en een bedrijfs- of beroepspensioenregeling en de Algemene Ouderdomsuitkering.

De opbouw van de reserve

Grensbedragen

De fiscale oudedagsvoorziening is niet als tijdelijke voorziening bedoeld zoals onder „Algemeen” is uiteengezet, dit naar aanleiding van een opmerking van vele andere leden.

De vraag van verscheidene leden met betrekking tot de dotatie van 10 pct. en het daaraan te stellen maximum is de ondergetekende niet duidelijk geworden. Nu immers niet meer met winstschijven wordt gewerkt, moet aan de dotatie wel een maximum worden gesteld. Dat maximum is bij de nota van wijziging gebracht op f 7500, overeenkomend met een winstschijf - zonder aftrek van 10/7 A.O.W. - van f 75 000.

Overigens is de ondergetekende verheugd dat deze leden hun instemming betuigen met een uniform dotatiepercentage van 10.

Indexatie

Voor wat betreft het antwoord op de vragen van zeer vele leden en verscheidene leden of het niet uiterst gewenst c.q. juist zou zijn de bedragen van de minimum- en maximumdotatie van (enige) indexatie te voorzien, brengt de ondergetekende in herinnering dat hij op een dergelijke vraag in de memorie van antwoord (blz. 10, linkerkolom, eerste alinea) heeft gesteld dat afhankelijk van de maatschappelijke ontwikkelingen op het gebied van de oudedagsvoorziening in de toekomst moet worden bezien op welke wijze de dotatieregeling zal moeten worden bijgesteld. In het gehele kader van de aanpassing van de vaste bedragen van de in de belastingwetgeving voorkomende vaste bedragen zal nog moeten worden bestudeerd of indexatie hiervoor de aangewezen oplossing is. Dat deze problematiek anders is komen te liggen - zoals zeer vele leden suggereerden - nu in het wetsontwerp niet meer wordt gewerkt met winstschijven is slechts in zoverre waar dat niet meer het bezwaar naar voren zou kunnen worden gebracht dat de winstschijven na indexatie niet gemakkelijk hanteerbaar meer zouden zijn.

Ingeval tot indexatie zou worden besloten, zou kunnen worden gedacht aan een regeling welke overeenkomt met die van de automatische inflatie-aanpassing van de tarieven van de inkomsterbelasting.

Enige leden die zich afvroegen of voor de aanpassing van de dotatiebedragen nog een aparte studie moet worden gewijd, zou de ondergetekende willen antwoorden dat naar zijn oordeel belangrijke andere factoren dan alleen de geldontwaarding hier een rol spelen. Zonder nadere studie acht hij het niet verantwoord op dit punt een voorstel te doen.

Verplichting (artikelen 44d en 44e, eerste lid)

In artikel 44d wordt gezegd dat de belastingplichtige een oudedagsreserve kan hebben - dit naar aanleiding van de vraag van zeer vele leden - omdat het, ook na het verplicht stellen van de dotatie, niet zonder meer vaststaat dat hij daadwerkelijk een oudedagsreserve heeft. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan een zelfstandige met een negatief ondernemingsvermogen of een ondernemer die ouder is dan 70 jaar. De tekst van artikel 44d houdt derhalve geen keuzemogelijkheid in voor de belastingplichtige, zoals deze leden reeds veronderstelden. Enige leden zullen inmiddels hieruit hebben begrepen dat hun interpretatie niet juist is.

Het verheugt de ondergetekende dat zeer vele leden met hem van mening zijn dat het verplichte karakter van de dotatie zeer veel beslommingen en werkzaamheden voorkomt en dat dit in het algemeen voor de contribuabelen niet bezwaarlijk zal zijn. Het imperatieve karakter van de dotatie brengt evenwel met zich mee dat ook gedoteerd moet worden ingeval de winst minder bedraagt dan de belastingvrije voet. Er ontstaat dan inderdaad een fiscale claim zonder dat daar een belastingverlichting tegenover heeft gestaan. Dat is echter ook bij loontrekkenden die pensioenpremie betalen het geval. Hij is zich er van bewust dat het verplichte karakter een schaduwzijde heeft, maar alles tegen elkaar afwegend heeft hij dat aanvaard.

Zou men de belastingplichtige inspraak geven in die zin dat hij bij het doen van zijn aangifte over 1973 te kennen kan geven dat de toevoeging aan de oudedagsreserve nimmer zal plaats vinden of gedurende een aantal jaren achterwege blijft, dan wordt de op dit punt nagestreefde vereenvoudiging weer gedeeltelijk ongedaan gemaakt.

De vraag van verscheidene leden met betrekking tot het inbouwen van een ontheffingsmogelijkheid ter voorkoming van de bezwaren welke kleven aan het verplichte karakter van de dotatie is hiermede tevens beantwoord.

Inderdaad zal - zoals enige leden opmerkten - bij correctie van het aangegeven winstbedrag telkens moeten worden bezien in hoeverre de dotatie aan en afnemings van de oudedagsreserve moeten worden aangepast. Dat was in het oorspronkelijke voorstel ook nodig, maar het belangrijkste bezwaar van het bestuur van de inspecteursvereniging tegen dat voorstel was dat

in een dergelijke situatie van te voren overleg tussen de fiscus en de belastingplichtige zou moeten plaatsvinden om te vernemen of deze laatste op de in zijn aangifte gedane dotatie wenste terug te komen. Door het verplicht stellen van de dotatie is dat overleg niet meer nodig en het bezwaar is daarmee komen te vervallen.

De moeilijkheden bij de uitvoering en de mogelijkheden tot vereenvoudiging

Met betrekking tot de vraag van vele andere leden omtrent de wijze van voorbereiding van het wetsontwerp, merkt de ondergetekende op dat blijkens de memorie van antwoord aan de directeurs der rijksbelastingen is gevraagd eventuele opmerkingen over het onderhavige wetsontwerp ter kennis van het ministerie te brengen. Het aldus verzamelde materiaal heeft mede ten grondslag gelegen aan de wijzigingen welke inmiddels zijn aangebracht. In dit verband kan nader worden medegedeeld dat de directeurs op de gebruikelijke wijze advies hebben uitgebracht nadat zij in hun ressort zich hadden georiënteerd. De ondergetekende acht het niet juist daarnaast overleg met een specifieke categorale vereniging te plegen.

De verwijzing in de memorie van antwoord (blz. 12 rechterkolom) naar het op democratische wijze tot stand komen van een regeling, doelt inderdaad op de behandeling in het parlement. Voor wat de overige vragen en opmerkingen betreft, moge hij herhalen dat over de uitvoeringsaspecten de leiding van de belastingdienst een oordeel heeft gegeven.

Naar aanleiding van de vraag of precedenten van een zo bewerkelijke wet bekend zijn, kan de ondergetekende in de sfeer van de inkomstenbelasting wijzen op de in 1964, na sterke aandrang uit het parlement, tot stand gekomen regeling voor middeling van inkomens. De aan deze regeling verbonden complicaties hebben er toe geleid dat de behandeling in een aantal gevallen op een centraal punt plaatsvindt. Het ligt voorshands niet in het voornemen om voor de gecompliceerde gevallen welke zich bij de toepassing van de regeling inzake de fiscale oudedagsreserve kunnen voordoen tot een centrale behandeling te komen.

Wat betreft de aan de uitvoering van de onderhavige regeling verbonden kosten, merkt de ondergetekende op dat deze overwegend in de personele sfeer liggen.

Naar raming zullen de totale kosten een bedrag van 8 mln. gulden niet overschrijden. De ondergetekende is geen precedent bekend van een wet welke de inkomsten van de fiscus met 500 mln. gulden vermindert en de uitgaven met 10 mln. gulden verhoogt. Overigens vertrouwt de ondergetekende er op dat de hier aan het woord zijnde leden niet op basis van deze vraagstelling hun eindoordeel over het wetsvoorstel zullen bepalen.

Naar aanleiding van de beschouwingen van enige leden inzake de mogelijkheden van automatisering merkt de ondergetekende op dat blijkens het ingestelde onderzoek de complicaties bij de uitvoering van de voorgestelde regeling zich tot een gering aantal gevallen zullen beperken. Voor de vrees van deze leden dat het aantal afwijkingen van de algemene lijn zo groot zal zijn dat de tijdsbesparing als gevolg van de automatisering tot nihil zal worden teruggedrongen, behoeft dan ook geen grond te bestaan. Het beraad over de wenselijkheid om aan de inspecteurs richtlijnen te geven omtrent de te volgen gedrags-

lijn inzake het onderscheid tussen ondernemings- en privévermogen is nog niet afgesloten. Een nadere aanduiding van die richtlijnen is dan ook niet mogelijk, nog daargelaten de vraag of eventuele richtlijnen zich lenen voor publikatie.

Het budgettaire effect; het effect op de inkomensverdeling

De ondergetekende kan niet aan het verzoek van vele andere leden voldoen een raming te verstrekken van de ontwikkeling in de komende tien jaren van het aantal zelfstandigen, hun winsten en hun oudedagsreserve. Sedert 1953 is het aantal zelfstandigen gedaald. Deze daling bedroeg in de periode 1952-1957 3 pct., in de periode 1957-1962 8 pct. en in de periode 1962-1967 10 pct. Daarentegen is de (nominale) winst van zelfstandigen in de afgelopen jaren gestegen. De gemiddelde winst van zelfstandigen bedroeg in 1952 f 5280, in 1957 f 8040, in 1962 f 11 600 en in 1967 f 18 900.

Naar de mening van de ondergetekende leidt een extrapolatie van de ontwikkelingen in het verleden tot een prognose voor de toekomst welke te speculatief is om bij de beoordeling van dit wetsontwerp te mogen worden betrokken.

De aan het woord zijnde leden vragen naar het effect – gedifferentieerd naar inkomensgroep – van de voorgestelde reserveringsmogelijkheid verminderd met dat van de afschaffing van de zelfstandigenaftrek. In de memorie van antwoord heeft de ondergetekende reeds betoogd een dergelijke saldering onjuist te vinden; hij heeft daarom enkel een overzicht gegeven van het effect van de eerstgenoemde maatregel. Hieronder wordt alsnog een opgave verstrekt van de globale verdeling van het budgettaire offer van de in 1971 geïntroduceerde zelfstandigenaftrek inclusief de verruiming daarvan voor 1972 over dezelfde inkomensgroepen als vermeld op blz. 13 van de memorie van toelichting.

inkomensgroep	budgettair offer (in mln. gulden)
0 – 25 000	50
25 000 – 50 000	42½
50 000 – 75 000	15
75 000 – 100 000	5
100 000 en meer	2½
	<hr/>
	115

Een verhoging van 1 punt van het normale O.B.-tarief heeft – afgezien van secundaire effecten van zulk een verhoging – een stijging van het gemiddelde prijspeil van circa 0,4 pct. ten gevolge en een gemiddelde beperking van de besteedbare inkomens in dezelfde orde van grootte. Het effect van een zodanige verhoging voor verschillende inkomensgroepen kan slechts onderstellenderwijs worden bepaald, aangezien voor een nauwkeurige bepaling de noodzakelijke gegevens ontbreken. De indruk bestaat dat de afwijkingen van het gemiddelde niet zeer groot zijn.

Een staatje met een globale benadering van de gevolgen van de oudedagsreserve zoals deze oorspronkelijk is voorgesteld, waarnaar deze leden vragen, volgt hieronder:

Inkomensgroep	Aantal zelfstandigen (incl. part-time werkers)	Budgettair offer (in mln. gulden afgerond)	Gemiddelde belastingverlaging (afgerond)
0 – 25 000	400 000	100	250
25 000 – 50 000	140 000	170	1250
50 000 – 75 000	32 500	95	2950
75 000 – 100 000	12 500	45	2600
100 000 en meer	15 000	65	4350
	<hr/>		
	600 000		
		<hr/>	
		afroondings- verschillen	475 5
			<hr/>
			480

Artikelen

Artikel I, letter F; artikel 19 Wet op de Inkomstenbelasting 1964. De zeer vele leden die vroegen of het geen aanbeveling verdient om in artikel 19 – evenals in artikel 44f, zesde lid – de woorden „in rechtstreeks verband met en uiterlijk” te laten vervallen, zij op het volgende gewezen. In artikel 44f, zesde lid, komen deze woorden niet meer voor als gevolg van de omstandigheid dat in artikel 44f, eerste lid, letter c, niet meer de voorwaarde wordt gesteld dat omzetting van de oudedagsreserve in een stamrecht uit het ondernemingsvermogen moet worden bekostigd. De redenen waarom deze theoretisch juiste eis in artikel 44f kon vervallen, doen zich naar het oordeel van de ondergetekende bij artikel 19 nauwelijks voor. Hij meent dan ook dat het nog steeds juist is voor de stamrechtvrijstelling als voorwaarde te stellen dat de stakingswinst moet worden omgezet in een stamrecht.

Artikel I, letter H; afdeling 5A, oudedagsreserve

Artikel 44e, eerste lid. Naar aanleiding van de vraag van zeer vele leden of in artikel 44e niet de limiet van 65 jaar kan vervallen en welke gevolgen deze wijziging heeft voor de overige artikelen, merkt de ondergetekende het volgende op. Het niet inbouwen van een leeftijdsgrens in de dotatiebepaling zou de voorgestelde regeling wezenlijk van karakter doen veranderen. Met name zou de regeling niet meer gebaseerd zijn op het streven om een gelijkheid van behandeling op het gebied van de oudedagsvoorziening met loontrekkenden te verkrijgen. De regeling zou dan niet meer tot fiscale begeleiding van een oudedagsvoorziening leiden maar evolueren in de richting van een financieringsfaciliteit. Nu dit met het wetsontwerp niet wordt beoogd – zoals ook in de memorie van antwoord (blz. 3, rechterkolom) reeds uitvoerig is uiteengezet naar aanleiding van vragen met betrekking tot het artikel van prof. Van Dijk in W.F.R. 5090 – meent de ondergetekende dat de vraag van deze leden over de eventuele vereenvoudiging voor de wettekst en de praktische uitvoerbaarheid welke hiervan een gevolg zou kunnen zijn, buiten het kader van dit wetsontwerp ligt. Wel zou hij deze leden een wijziging van het wetsontwerp op dit punt met grote kracht willen ontraden.

Overigens meent hij nog wel te moeten opmerken dat afzien van een leeftijdsgrens een aanzienlijke werkvermeerdering voor de belastingdienst tot gevolg heeft. Immers, de controle op en de verwerking van aangiften wordt dan verzwaard doordat de gehele regeling van de oudedagsreserve ook nog moet worden toegepast op zelfstandigen die hun onderneming na de 65-jarige leeftijd voortzetten. Bovendien zal het aantal zelfstandigen dat enkel om fiscale redenen de onderneming voortzet, toenemen vanwege de prikkel die dan zou uitgaan van de regeling: men kan langer doteren en de afrekening over de oudedagsreserve verder uitstellen.

Artikel 44e, vierde lid. De overwegingen welke hebben geleid tot het laten vallen van de eis dat de winst als grondslag voor de dotatie moet zijn verkregen uit een feitelijk uitgeoefende onderneming zijn reeds onder „Algemeen” ter sprake gekomen. In het midden latende of de Franse revolutie – zoals vele andere leden menen – gericht was tegen renteniers, meent de ondergetekende er op te moeten wijzen dat gelijke behandeling van alle burgers in elk geval wel één van de doelstellingen van die revolutie was, en dat ook het onderhavige wetsontwerp opheffing van de achterstelling van de zelfstandigen bij de loontrekkenden bevordert, juist voor wat betreft de wijze waarop beide groepen door de fiscale wetgever worden behandeld.

Artikel 44f, eerste lid, letter a. De aanbeveling van enige leden om het bedrag van de belastingrijke onderneming af f 300 wat te verhogen aangezien de kleine zelfstandigen in verband met het vervallen van de investeringsaftrek – bedoeld zal zijn de zelfstandigenaftrek – toch al relatief zwaar zouden worden getroffen, heeft de ondergetekende niet overgenomen.

Hij vermag niet in te zien dat deze categorie zelfstandigen er op achteruit gaat door de invoering van de oudedagsreserve en het tegelijkertijd intrekken van de zelfstandigenaftrek. Het totaal geraamde budgettaire offer voor 1973 van de (verruimde) zelfstandigenaftrek is immers gelijk aan het geraamde budgettaire offer dat – bij integrale invoering van de oudedagsreserve – ten goede zou komen aan de inkomensgroep van 0–f 25 000.

Artikel 44f, eerste lid, letter b. Vele andere leden vroegen of het niet gewenst is het ondernemersrisico te verzachten met het oog op de gevolgen van daling van het ondernemingsvermogen voor de instandhouding van de oudedagsreserve. De ondergetekende heeft in deze vraag slechts kunnen lezen de suggestie dat de Staat aan de zelfstandigen een zekere winstgarantie zou moeten verstrekken. Dit onderwerp valt echter buiten het kader van het wetsontwerp.

Hij kan deze leden die meenden te kunnen vaststellen dat de ondergetekende maar moeilijk raad weet met de onderscheiding tussen ondernemings- en privévermogen het volgende mededelen. Deze onderscheiding is niet door hem ingevoerd, maar vloeit voort uit het fiscale winstbegrip en heeft gestalte gekregen in een omvangrijke jurisprudentie. Op blz. 17 van de memorie van antwoord was aan de orde dat voor de beoordeling van het plafond van de oudedagsreserve deze onderscheiding lang niet in alle gevallen actueel is. Op blz. 19 is in aanmerking genomen dat voor de toepassing van de stamrechtvrijstelling wel in alle gevallen zou moeten worden gelet op de herkomst van het vermogen waarmede een stamrecht is gekocht. Eén en ander is veeleer met elkaar in overeenstemming dan tegenstrijdig. De opmerking op blz. 18 over het verband tussen het hebben van privévermogen en de mogelijkheid tot vorming van een oudedagsreserve heeft niets te maken met de vraag hoe beide soorten vermogen van elkaar moeten worden onderscheiden.

De vraag van enige leden of de mogelijkheid bestaat dat een zelfstandige de jaardotatie kan omzetten in een stamrecht en daarnaast nog gebruik kan maken van de lijfrentepremieaftrek, wordt bevestigend beantwoord, voor het geval een gestelde voorwaarde is voldaan. De omzetting van een jaardotatie in een stamrecht leidt overigens niet tot toevoeging van die dotatie aan het te belasten inkomen.

Artikel 44f, eerste lid, letter d, en artikel 44g. De mededeling van verscheidene leden dat zij nog niet waren overtuigd door de argumenten om bij overlijden van de ondernemer de afneming van de oudedagsreserve niet tegen het 20 percentstarief, doch tegen het 20 tot 40 percentstarief, te doen geschieden, is voor de ondergetekende aanleiding – naast hetgeen in de memorie van antwoord reeds is opgemerkt – nog op het volgende te wijzen.

Het 20 percentstarief voor overlijdenswinst is bij de vervanging van het Besluit op de Inkomstenbelasting 1941 door de Wet op de inkomstenbelasting 1964 gehandhaafd, voornamelijk omdat de heffing over stille reserves bij overlijden nog niet lang geleden was geïntroduceerd en het tarief van 20 percent reeds een zeker burgerrecht had verkregen. Deze beweegreden gaat niet op voor de oudedagsreserve zodat daaraan dan ook niet het argument mag worden ontleend om de afneming van de oudedagsreserve bij overlijden op dezelfde uitzonderlijke wijze te behandelen als de zgn. sterftewinst.

Voorts zij nogmaals opgemerkt dat het instituut van de oudedagsreserve tijdens de opbouwperiode op zich zelf weinig geschikt is om te dienen als een toereikende voorziening voor de nagelaten betrekkingen. Een financieel adequate voorziening zou men immers slechts kunnen verkrijgen door het overlijdensrisico tijdens de opbouwperiode te verzekeren. Het gaat de ondergetekende nu te ver om langs fiscale weg een regeling die op zich zelf beschouwd een onvoldoende weduwe- en wezenvoorziening is door middel van een tariefreductie aan te vullen. Moet zo'n tariefreductie dan ook niet gelden voor andere weduwen- en wezenvoorzieningen?

Artikel 44f, derde lid. Uitstel met een jaar van de toetsing van de oudedagsreserve aan het ondernemingsvermogen bij gehele of gedeeltelijke staking van een onderneming lijkt op het eerste gezicht te leiden tot vermindering van het aantal geschillen. Zeer vele leden zullen uit de memorie van antwoord, blz. 19, rechterkolom, 2^e hele alinea, echter wel begrepen hebben dat de ondergetekende niet inziet dat de door hem voorgestelde regeling onevenredig veel conflictstof bevat. Uitstel van de toetsing met een jaar is dan ook een ogenschijnlijke vereenvoudiging waaraan de niet onbelangrijke onvolkomenheid kleeft waarop in de memorie van antwoord uitvoerig is gewezen.

Artikel 44f, vierde lid. Met betrekking tot de opmerking van vele andere leden dat het verplicht stellen van de reservering een extra-comptabele boekhouding niet geheel overbodig maakt, merkt de ondergetekende op dat het niet zijn bedoeling is geweest deze suggestie te wekken. Hij heeft slechts gesteld dat door het vastleggen van een aantal gegevens met betrekking tot de oudedagsreserve de inspecteur niet behoeft te worden belast met het bijhouden van een extra-comptabele administratie. Wel zullen in een beperkt aantal gevallen nog enige extra gegevens moeten worden vastgelegd.

Artikel 44h. De ondergetekende erkent dat in geval van voortzetting van de onderneming de afwikkeling van de oudedagsreserve zodra de ondernemer de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt tot liquiditeitsmoeilijkheden zou kunnen leiden. Hij heeft daarom in het wetsontwerp de bevoegdheid opgenomen de afwikkeling te spreiden over vijf jaar. Indien echter, zoals vele andere leden wilden, de invoering van de oudedagsreserve achterwege zou blijven, zouden de zelfstandigen hun financieringsmogelijkheden in het geheel niet verruimd zien.

De ondergetekende betreurt het dat hij verscheidene leden er nog niet van heeft kunnen overtuigen dat de idee van het fictieve stamrecht, zoals die door de commissie-Van Soest is geïntroduceerd, niet in de fiscale wetgeving moet worden opgenomen. Hij is er niet in geslaagd te ontdekken dat de in de memorie van antwoord (blz. 21) weergegeven redenering lacunes vertoont en hij heeft daaraan dan ook niets toe te voegen.

De percentages waarnaar deze leden vroegen bij een gespreide afwikkeling in 8 jaar zijn de volgende:

- op 65-jarige leeftijd: 1/8 of 12½ pct.;
- op 66-jarige leeftijd: 1/7 of 14 2/7 pct.;
- op 67-jarige leeftijd: 1/6 of 16 2/3 pct.;
- op 68-jarige leeftijd: 1/5 of 20 pct.;
- op 69-jarige leeftijd: 1/4 of 25 pct.;
- op 70-jarige leeftijd: 1/3 of 33 1/3 pct.;
- op 71-jarige leeftijd: 1/2 of 50 pct.;
- op 72-jarige leeftijd: 1/1 of 100 pct.

Nog afgezien van het meerdere werk wat hieruit voortvloeit voor de belastingdienst, nl. 3 jaar langer een gespreide afwikkeling volgen, blijft de ondergetekende van oordeel dat voor uitstel van de afwikkeling van de fiscale claim een periode van 5 jaar ruimschoots voldoende is.

Artikel I, letter J; artikel 45 Wet op de inkomstenbelasting 1964. De ondergetekende heeft in vroegere stukken niet kunnen achterhalen dat hij als zijn mening zou hebben weergegeven dat hij de verhoging van het maximum van de lijfrentepremie-af trek van f 5000 tot f 7500 „de meest juiste” acht, zoals zeer vele leden opmerkten. Hij is zich er van bewust dat het trekken van grenzen op zichzelf een arbitraire beslissing kan zijn. Desalniettemin is hij van oordeel dat de optrekking van het maximum van de lijfrentepremie-af trek tot f 7500, gellet op de daarvoor in de memorie van antwoord aangevoerde gronden, redelijk genoemd kan worden.

De veelal bestaande mogelijkheid dat gehuwde vrouwen hun pensioenrechten afkopen, beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte, namelijk het streven zo veel mogelijk te voorkomen dat de kosten van beheer en administratie van pensioen-

aanspraken in een onevenredige verhouding staan tot de waarde van die aanspraken. Het niet toepassen van het bijzondere tarief zou dit gezonde streven tegengaan en bovendien een nog al ongerichte strafmaatregel zijn enkel met het oog op de drie gevallen die deze leden voor ogen staan en waarvan de strafwaardigheid kennelijk wel door deze leden, maar slechts door weinig anderen zal worden ingezien.

Artikel I, sub M en N; artikel II (maatregelen tegen niet-nakoming voorwaarden stamrechtvrijstelling). De maatregelen die de ondergetekende heeft voorgesteld tegen niet-nakoming van de voorwaarden voor de stamrechtvrijstelling gaven zeer vele leden, verscheidene leden en enige leden aanleiding tot het stellen van kritische vragen, het maken van ernstige of zeer ernstige bezwaren of zelfs tot het advies de gedane voorstellen in te trekken. De ondergetekende heeft de indruk dat de ingebrachte bezwaren meer zijn afgestemd op zijn oorspronkelijke voorstellen dan op doel en inhoud van de regeling zoals die is geworden na de daarin bij de nota van wijziging aangebrachte veranderingen. Hij hoopt dan ook met de hierna volgende uiteenzetting duidelijk te kunnen maken dat de door hem bepleite gewijzigde maatregelen redelijk zijn, in een evenwichtig opgebouwde stamrechtvrijstelling niet kunnen worden gemist en geen ongewenste repercussies in binnenlandse of internationale verhoudingen zullen hebben. Hij zal daarbij meer dan in de memorie van toelichting is gedaan de binnenlandse aspecten van de onderwerpelijke problematiek in de beschouwing betrekken omdat vele leden daarvoor aandacht hebben gevraagd en voorts omdat na de aanvulling die bij de nota van wijziging in de voorgestelde wetsteksten zijn aangebracht de regeling niet het accent legt op belastingvlucht, maar duidelijk het karakter draagt van een algemeen werkende sanctie tegen niet-nakoming van de voorwaarden waaraan een stamrecht voor de toepassing van de stamrechtvrijstelling moet voldoen.

De stamrechtvrijstelling van artikel 19 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 is evenals die van het voorgestelde artikel 44f, bedoeld als maatregel ter voorkoming van heffing van inkomstenbelasting zowel over de stamrechttermijnen als over de stakingswinst, onderscheidenlijk de oudedagsreserve. De wetgever heeft daarbij aan het stamrecht voorwaarden gesteld met het oogmerk de vrijstelling slechts te verlenen indien het stamrecht dient ter verzorging van de oudedag van de ondernemer of van zijn nagelaten betrekkingen. Het onbevredigende in het bestaande wettelijke regime is nu dat enigerlei sanctie op niet-naleving van de gestelde voorwaarden ontbreekt; indien het stamrecht naderhand wordt afgekocht of vervreemd, dan wel wijziging wordt gebracht in de kring van de gerechtigden heeft dit geen gevolgen voor de genoten vrijstelling. Hier liggen mogelijkheden tot manipulaties die naar de mening van de ondergetekende niet behoren te worden in stand gehouden. Toen hij dan ook na de indiening van het wetsontwerp door het artikel van prof. Van Dijk in het Weekblad voor fiscaal recht van 15 juni 1972 nadrukkelijk werd bepaald bij deze bij de toepassing van artikel 19 in de praktijk gerezen problematiek heeft hij het tot zijn taak gerekend doeltreffende maatregelen voor te stellen tegen het ontgaan van de bedoelingen van de wetgever. Het stellen van voorwaarden zonder sanctie op de niet-nakoming daarvan acht de ondergetekende met prof. Van Dijk een weinig zinvolle bezigheid. In dit verband wil hij gaarne nog eens zijn dank en waardering uiten voor de beschouwingen welke in de wetenschappelijke pers aan het onderhavige wetsontwerp zijn gewijd en waaruit de ondergetekende op verschillende punten inspiratie heeft kunnen putten voor zijn nader gedane voorstellen c.q. zijn nadere ontwikkeling van gedachten.

Bij de keuze van de te nemen maatregelen heeft hij aansluiting gezocht bij een reeds bestaand wettelijk voorschrift in een analoge situatie, te weten de sanctie op het zogenaamd ongedaan maken van een herkapitalisatie. Het inkomstenbelastingtarief van 20 pct. voor bonusaandelen uit een herkapitalisatie is bedoeld voor dividend in contanten. Indien

nu de aandeelhouder na de herkapitalisatie van zijn n.v. een terugbetaling ontvangt van op aandelen gestort kapitaal heeft hij per saldo, tot ten hoogste het bedrag van de bonus, een dividend in contanten genoten. Om te voorkomen dat de belasting over dat contanten-dividend niet wordt geheven naar het daarvoor bedoelde gewone tarief, maar naar het daarvoor niet bedoelde tarief van 20 pct. wordt krachtens artikel 23 van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 van de uitkerende n.v. over vorenbedoelde terugbetaling van kapitaal - indien binnen 10 jaar na de herkapitalisatie gedaan - 25 pct. geheven in de vorm van vennootschapsbelasting. Deze heffing is niet bedoeld als heffing over terugbetaling van kapitaal, maar als aanvulling van de vroeger geheven 20 pct. over een uitkering die, achteraf bezien, blijkt neer te komen op een uitkering van dividend in contanten.

Indien nu algemeen wordt aanvaard dat de wetgever een door hem niet bedoelde matiging van het inkomstenbelastingtarief bij herkapitalisatie corrigeert door een heffing bij de uitkerende n.v., waarom zou diezelfde wetgever door hem niet bedoelde stamrechtvrijstellingen van stakingswinsten en oudedagsreserves dan niet mogen corrigeren door een heffing bij degene die de stamrechttermijnen is verschuldigd? De hiertegen ingebrachte bezwaren zouden evenzeer kunnen worden gemaakt tegen de herkapitalisatiesanctie. Dat dit laatste niet is gebeurd, is begrijpelijk omdat die bezwaren ongegrond zijn.

In de eerste plaats merken zeer vele leden op dat geen belastingverschuiving mag plaatsvinden van de (binnenlandse) uitkeringsgerechtigde naar de uitkeringsplichtige. De uitkeringsplichtige mag niet worden getroffen als de (binnenlandse) uitkeringsgerechtigde kan worden belast. Als de ondergetekende deze leden goed heeft begrepen, meent hij dat hun opvatting aan onjuiste uitgangspunten moet worden toegeschreven. Hun bezwaren tegen belastingverschuiving zullen namelijk vooreerst zijn ingegeven door de overweging dat een heffing van 40 pct. bij de uitkeringsplichtige geen recht doet aan voor de belastingheffing relevante factoren bij de uitkeringsgerechtigde, zoals de hoogte van diens bijzondere tarief en zijn verrekenbare verliezen in het jaar van de heffing. Ten onrechte wordt hierbij echter verondersteld dat de 40 pct.-heffing in een bepaald jaar dient ter vervanging van de inkomstenbelasting die over dat jaar van de uitkeringsgerechtigde zou moeten worden geheven.

Dit is niet het geval. De 40 pct. wordt niet geheven omdat in het jaar van heffing inkomen wordt genoten, maar omdat in het jaar van zgn. omzetting van de oudedagsreserve of van de stakingswinst in een stamrecht belasting had moeten worden geheven nu achteraf blijkt dat het stamrecht niet aan de voorwaarden voor vrijstelling voldoet.

Overigens is het niet erg waarschijnlijk dat de oudedagsreserve zou zijn omgezet in een stamrecht als in het jaar van omzetting nog verliezen verrekenbaar waren of aanspraak bestond op een laag proportioneel tarief. De 40 pct.-heffing zal dan ook slechts in uitzonderingsgevallen betekenen dat meer belasting wordt geheven dan in het jaar van de stamrechtvrijstelling verschuldigd zou zijn geweest, waar dan nog tegenover staat dat de betaling is uitgesteld en voorts als een sanctie is bedoeld.

Een andere overweging die aan de bedenkingen van de zeer vele leden ten grondslag zal liggen, is dat de uitkeringsplichtige wordt getroffen in plaats van de uitkeringsgerechtigde. Afgezien van de omstandigheid dat een dergelijke plaatsvervangende reeds voorkomt - de herkapitalisatiesanctie kwam hiervoor al ter sprake - moet worden opgemerkt dat het wijzigen of niet-nakomen van de aan het stamrecht verbonden voorwaarden niet of nauwelijks mogelijk is zonder medewerking van de uitkeringsplichtige. Bij het sluiten en het uitvoeren van het stamrechtcontract zullen partijen dan ook heel goed weten waaraan zij toe zijn en de uitkeringsplichtige zal wel zorg dragen voor een zodanige inkleding van de overeenkomst dat hij een eventuele 40 pct.-heffing op de uitkeringsgerechtigde kan verhalen.

Een volgend bezwaar tegen de voorgestelde 40 pct.-heffing achten zeer vele leden hierin gelegen dat zich dubbele heffing zal voordoen indien later de stamrechttermijnen zullen worden uitgekeerd. Hierbij wordt als vanzelfsprekend aangenomen dat de wetgever dubbele heffing altijd voorkomt. Dit is echter niet het geval; zeker niet in een situatie als de onderwerpelijke. Deze wordt toch hierdoor gekenmerkt dat een belastingplichtige een stamrecht heeft bedongen dat aan zodanige voorwaarden leek te voldoen dat zijn oudedagsreserve zonder belastingheffing is opgeheven. Zou het stamrecht niet aan de gestelde voorwaarden hebben voldaan dan zou wel belasting over de oudedagsreserve zijn geheven. Men kan zich er dan niet over verbazen of beklagen dat de fiscus alsnog tot heffing overgaat als de belastingplichtige zich niet aan de voor vrijstelling geldende voorwaarden blijkt te hebben gehouden. Dat de stamrechttermijnen zelf ook worden belast, is een voorzienbaar gevolg van de door de belastingplichtige geschapen toestand, een gevolg dat zich altijd voordoet als men geen gebruik kan maken van de met opzet door de wetgever beperkt gehouden mogelijkheden tot afrek van de kosten van een stamrecht. Voorts zij herinnerd aan het reeds vele jaren geldende voorschrift van artikel 25, vijfde lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, inhoudende dat de waarde van rechten uit een kapitaalverzekering met lijfrenteclausule worden belast zodra die rechten worden beleend of tot zekerheid worden overgedragen.

In het vorenstaande is gesteld dat de 40 pct.-heffing bij de uitkeringsplichtige niet dient ter vervanging van de inkomstenbelasting die bij de uitkeringsgerechtigde zou moeten worden geheven over het jaar waarin de overeengekomen voorwaarden niet worden nageleefd, maar dat die heffing dient ter vervanging van de inkomstenbelasting die over de oudedagsreserve van de uitkeringsgerechtigde had moeten worden geheven over het jaar van omzetting van de oudedagsreserve in een stamrecht. De ondergetekende heeft gemeend aan dit uitgangspunt niet zo consequent te moeten vasthouden dat de 40 pct.-heffing ook wordt toegepast in gevallen waarin de handeling die het niet-nakomen van de voorwaarden met zich brengt zelf reeds in het bestaande wettelijke systeem leidt tot belastingheffing van de uitkeringsgerechtigde. Hij doet hier op afkoop van een stamrecht, op vervreemding - die in het voorgestelde vijfde lid van artikel 31 is vermeld om gerezen twijfel uit te sluiten -, alsmede op de in dat zelfde artikellid ter voorkoming van ontduiking genoemde belening en verpanding. Hoewel strikt genomen de 40 pct.-heffing voor deze - ook buiten de stamrechtvrijstelling tot belastingheffing leidende - handelingen bovendien toepassing zou moeten vinden meent de ondergetekende dat het in die gevallen te ver zou gaan naar aanleiding van dezelfde handeling twee maal belasting te heffen en dat het daarom beter is op dit punt een inbreuk te maken op de regeling van de 40 pct.-heffing. In de bedoelde gevallen zal de fiscus derhalve met zijn 40 pct.-heffing terugtreden. Toegegeven kan echter worden dat ook een ander standpunt verdedigbaar is, met name als men zich realiseert dat bij het bestaande stelsel niet bedoelde tariefvoordelen kunnen worden behaald en dat die mogelijkheid blijft bestaan als de 40 pct.-heffing buiten toepassing wordt gelaten.

Kort samengevat houden de voorgestelde teksten van de artikelen 19 en 59a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 en artikel 23a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 in dat het niet-nakomen van de voorwaarden voor vrijstelling van stakingswinst of oudedagsreserve leidt tot heffing van 40 pct. bij de uitkeringsplichtige. De regeling werkt in beginsel algemeen, d.w.z. ongeacht de vraag of de uitkeringsgerechtigde in of buiten Nederland woont. Uitzondering wordt gemaakt ingeval van belening, verpanding, vervreemding of afkoop indien degene die beleent, verpandt vervreemdt of de afkoopsoom geniet binnenlands belastingplichtige is.

De onderwerpelijke regeling, bezien in relatie tot het verschijnsel belastingvlucht, geeft zeer vele leden, verscheidene leden en enige leden aanleiding tot het stellen van kritische vragen en zelfs tot afwijzende reacties. Ook de aan deze vragen en reacties ten grondslag liggende veronderstellingen omtrent

inhoud en werking van de voorgestelde artikelen 59a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 en 23a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 in verband met de artikelen 19 en 44f van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 stroken niet met tekst en strekking van deze bepalingen. Zoals hiervoor immers reeds is gebleken, is dit samenstel van bepalingen zeker na de daarin aangebrachte wijzigingen duidelijk opgezet als een algemeen, d.i. zowel in binnenlandse als in buitenlandse verhoudingen werkende sanctie op niet-nakoming van de voorwaarden waaronder een stamrechtvrijstelling is verleend. Het laten vervallen van deze bepalingen zou derhalve onder meer betekenen dat ook in binnenlandse verhoudingen geen sanctie wordt gesteld op de niet-nakoming van de voorwaarden welke de wetgever voor de stamrechtvrijstelling heeft gesteld.

De ondergetekende vertrouwt er op dat deze leden de stelling dat hij met dit wetsontwerp de belastingverdragen zou ontdruken niet langer zullen handhaven. De heffing heeft immers in wezen betrekking op het jaar waarin de oudedagsreserve is vrijgesteld en beoogt niet inkomen te construeren in het jaar waarin de gestelde voorwaarden niet worden nagekomen. Naar de vorm is evenmin sprake van belastingheffing van de belanghebbende over een jaar waarin hij buiten Nederland woont. De kennelijk in navolging van prof. Van Dijk – naar wiens artikel in het Weekblad voor fiscaal recht van 7 september jl. enige leden verwezen – gesignaleerde gevaren zijn dan ook niet aanwezig en vrees voor moeilijkheden met de verdragspartners behoeft niet te bestaan.

Ter ondersteuning van zijn visie wijst de ondergetekende nog op de verwante figuur die zich voordoet bij de sanctie op het ongedaan maken van een herkapitalisatie en waartegen geen bedenkingen zijn gerezen: indien een herkapitalisatiebonus wordt uitgereikt en vervolgens kapitaal wordt terugbetaald, is de N.V., zoals reeds hiervoor ter sprake is gekomen, daarover 25 pct. belasting verschuldigd. Dit is ook het geval als de aandeelhouder buiten Nederland woont en van hem derhalve krachtens de gesloten verdragen meestal niet meer dan 15 pct. dividendbelasting mag worden geheven, een heffing die hij reeds bij de uitreiking van de bonus heeft ondergaan. Men zou nu kunnen wijzen op de in de wet voorkomende ontheffingsbevoegdheid, maar – in het midden gelaten of die bevoegdheid ook voor dit soort gevallen is verleend – van de 25 pct.-naheffing zou zeker niet worden afgezien als de aandeelhouder op het tijdstip van de herkapitalisatie in Nederland woonde. Van dit regime voor aandeelhouders is terecht nooit gesteld dat het in strijd komt met het rechtsgevoel of met de belastingverdragen.

Voor de stelling dat een overeenkomstig regime voor zelfstandigen ten aanzien van de stamrechtvrijstelling wel in strijd zou zijn met het rechtsgevoel en met de verdragen is dan ook naar de mening van de ondergetekende geen plaats.

Zoals reeds hiervóór is uiteengezet hebben de gewijzigde voorstellen van de ondergetekende een algemene strekking. Geen maatregelen worden voorgesteld tegen de gevolgen die vertrek naar het buitenland heeft voor de belastingheffing van de stamrechttermijnen. Het gaat uitsluitend om een forfaitaire heffing van 40 pct. wegens niet-nakoming van de voorwaarden waaraan de belastingplichtige zich voor het verkrijgen van de stamrechtvrijstelling heeft onderworpen. Deze heffing is zo opgezet dat zij ook verschuldigd is als die belastingplichtige nadien het land heeft verlaten. De heffing is niet en beoogt niet te zijn een heffing over inkomen dat de belanghebbende, of hij nu in of buiten Nederland woont, al dan niet heeft genoten over het jaar waarover de heffing plaatsvindt.

Zeer vele en verscheidene leden doen de suggestie af te wachten welke resultaten voortkomen uit de studie die een werkgroep bezig is te verrichten van de belastingvlucht in het algemeen. Nog afgezien van de vraag of deze werkgroep tot de conclusie zal komen dat de onderhavige bepalingen tot haar arbeidsveld behoren, meent de ondergetekende op het volgende te moeten wijzen. De hiervoor gesignaleerde mogelijkheden tot ontdruiking van de bedoelingen van de wetgever behoeven naar zijn oordeel niet te blijven bestaan om de enkele reden

dat de voorgestelde regeling – overigens, zoals hiervoor is betoogd, terecht – ook na vertrek naar het buitenland werkt. Voorts kleeft aan uitstel het nadeel dat, al dan niet op goede gronden, later zal worden verdedigd dat verzwaring van het wettelijke regime van de oudedagsreserve terugwerkt voor reeds verrichte dotaties. Ook om deze reden meent de ondergetekende dat de wetgever geen hiaat moet laten ontstaan.

De opvatting van enige leden dat de eerste jaren nog geen maatregelen nodig zijn, berust op de overweging dat de oudedagsreserve gedurende die jaren nog geen impuls zal inhouden tot belastingvlucht. Het door de ondergetekende ontworpen regime heeft echter ook buiten het geval van belastingvlucht betekenis. Overigens is voor de beoordeling van een dergelijke regeling niet beslissend waarom iemand het land verlaat; voldoende is dat hij dit doet en aldus de intussen uit jaarlijkse dotaties van maximaal f 7500 gevormde oudedagsreserve belastingvrij zou kunnen opheffen anders dan door de vererving van een gefacilieerd stamrecht. De ondergetekende acht een afwachtende houding hier dan ook niet verantwoord.

Het door enige leden geuite vermoeden dat het argument van de belastingvlucht er bij zou zijn gehaald om belastingheffing over bestaande stamrechten veilig te stellen, meent de ondergetekende te kunnen ontzenuwen door deze leden te wijzen op artikel I, letter N, en artikel II, letter B, van het wetsontwerp, waarin is bepaald dat artikel 59a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, onderscheidenlijk artikel 23a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 geen toepassing vinden indien het stamrecht vóór 1 januari 1973 is bedongen.

Aan de vele andere leden die nogmaals vroegen waarom niet wordt voorgesteld ook vóór 1 januari 1973 verleende stamrechtvrijstellingen onder het nieuwe regime te brengen deelt de ondergetekende mede dat naar zijn oordeel de belastingplichtige er van uit moet kunnen gaan dat de fiscus aan reeds verleende vrijstellingen naderhand geen zwaardere voorwaarden zal verbinden dan hij bij het verlenen van de vrijstelling heeft gedaan.

Ten slotte meent de ondergetekende zijn beantwoording van de gestelde vragen aldus te kunnen samenvatten. De bedoeling die de wetgever met de stamrechtvrijstelling heeft gehad, kan onder het huidige regime worden ontgaan. De bezwaren welke zijn ingebracht tegen de door de ondergetekende gedane voorstellen zijn ten dele niet afgestemd op inhoud en strekking van zijn gewijzigde voorstellen. Indien deze voorstellen op grond van die bezwaren zouden worden verworpen, zouden daarmee naar zijn oordeel geen redelijke belangen gediend zijn; wel zou de deur naar anti-fiscale manipulaties worden opengehouden en het aantal gevallen daarvan zou vermoedelijk toenemen. De ondergetekende hoopt dat hij met deze nadere uitvoerige uiteenzetting meer begrip en instemming voor zijn voorstel zal ontvangen, dan in eerste instantie – blijkens de gewisselde stukken – het geval was.

Artikel V, letter B. Hieronder volgen op verzoek van verscheidene leden enige cijfers ter illustratie van de betekenis van verhoging van de percentages van de extra-dotatie van 4, 8, 12, 16 en 20 tot onderscheidenlijk 4½, 9, 13½, 18 en 22½ met verlaging van de maximale grondslag van f 40 000 tot f 25 000.

winstcategoriën	extra dotatie voor 60-jarigen		dotatieverschil voor 1e en 2e jaar te zamen
	wetsontwerp	suggestie leden	
0–15 000	0– 600	0– 675	0 tot + 150
15 000–25 000	600–1000	675–1125	+ 150 tot + 250
25 000–28 125	1000–1125	1125	+ 250 tot 0
28 125–40 000	1125–1600	1125	0 tot – 950
40 000 en meer	1600	1125	– 950

Voor 61-, 62- en 63-jarigen kan men het dotatieverschil in het algemeen stellen op het twee-, drie- en viervoud van het hierboven aangegeven verschil voor de 60-jarigen. Voor 64-jarigen bedraagt het verschil $2\frac{1}{2}$ maal dat van de 60-jarigen.

Literatuur

Als aanvulling op de in de memorie van toelichting opgenomen literatuurlijst volgt hieronder de literatuur welke na de indiening van het wetsontwerp in de fiscale periodieken is verschenen.

J. L. van Hedel, De fiscale problemen van het midden- en kleinbedrijf, *M.B.B.*, mei/juni 1972.

Mr. H. Mobach, De voorstellen van de commissie-Van Soest - een tussentijdse balans, *M.B.B.*, mei/juni 1972.

Prof. mr. H. J. Hofstra, Het wetsontwerp belastingheffing zelfstandigen;

Prof. mr. H. J. Hellema, Het Wetsontwerp Fiscale oudedagsvoorziening voor zelfstandigen;

Prof. J. E. A. M. van Dijck, Belastingtechnische beoordeling van de oudedagsreserve;

G. E. Meijboom, Afkoop pensioen en het wetsontwerp Fiscale oudedagsreserve voor zelfstandigen;

C. P. A. Bakker, Wetsontwerp: Fiscale oudedagsreserve voor zelfstandigen;

Deze vijf voorgaande artikelen zijn opgenomen in *Weekblad voor fiscaal recht*, 15 juni 1972.

Bestuur van de vereniging van inspecteurs van 's Rijks belastingen, Alternatieven oudedagsreserve zelfstandigen, *Weekblad voor fiscaal recht*, 6 juli 1972.

W. A. Schot, Fundamentele geschilpunten ten aanzien van de oudedagsreserve, *Weekblad voor fiscaal recht*, 6 juli 1972.

Prof. J. E. A. M. van Dijck, Stamrechten en belastingvlucht, *Weekblad voor fiscaal recht*, 7 september 1972.

De Staatssecretaris van Financiën,

SCHOLTEN.